

Додаток
до листа Міністерства
освіти і науки України

від 01. 07. 2019 р. № 1/11-5966

Економіка

У глобалізованому світі освіта стає основним засобом національного самоствердження, тому процеси реформування освітньої системи, спрямовані на розвиток та набуття особистістю якісних здатностей, приведення вітчизняних критеріїв та стандартів освіти у відповідність до європейських вимог, організація компетентнісного навчання (не знання заради знань, а вміння їх застосовувати в реальному житті, не що ти знаєш – а як ти цим умієш користуватися), забезпечення інтегрованості змісту (внутрішньопредметної і міжпредметної) на основі ключових компетентностей, формування економічної предметної компетентності тощо.

У 2018 році учні 10 класу почали працювати за новою, компетентніснозорієнтованою програмою, але перехід освітнього процесу на компетентнісні засади, поки що не відображено належним чином у дидактичному і методичному забезпеченні навчання, де все ще домінує знаннєва компонента. І саме вчителю належить трансформувати наявні інструменти методичного забезпечення задля реалізації інтегрованого результату навчальної діяльності учнів, що формується не тільки як комплекс економічних знань і практичних умінь, а передусім як сукупність досвіду, економічної і фінансової культури та мислення, наявності стійкої потреби і інтересу до професійної компетентності, підприємливості, громадянського світогляду, психологічної бази для життєвого самовизначення учнів.

Параметрами, що визначають кінцевий результат освітньої діяльності учня стануть самооцінка, самореалізація, розуміння своєї значущості й відповідальності за результати власної діяльності. Тому головним критерієм успішної

діяльності вчителя на шляху реалізації освітніх завдань з економіки, являється *формування такої особистості випускника, який створює собі роботу, а не шукає її, має здатність створювати власні світи і гармонійно себе в них почувати. І тільки вчитель повинен знайти найефективніші способи формування такої особистісної ціннісної структури індивіда, яка виступає найважливішим чинником процесу соціалізації, за допомогою якого людина стає повноправним членом суспільства у всій повноті соціальних взаємин.*

Учні **11 класу** в 2019/2020 навчальному році продовжать вивчення економіки на профільному рівні (105 годин, 3 годин на тиждень) за навчальною програмою, що затверджена наказом МОН України від 23.10.2017 № 1407. Зазначена навчальна програма розміщена на офіційному веб-сайті МОН України.

Режим

доступу:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>

Змістом пояснювальної записки до навчальної програми визначено компетентнісний потенціал предмета, мету й основні завдання курсу економіки в старшій школі.

Під час ознайомлення з компонентною складовою програми розділу 3. «Підприємство та підприємницька діяльність», очікуваним результатом навчально-пізнавальної діяльності в ціннісній частині передбачено усвідомлення кожним старшокласником розуміння, що підприємливість - це здатність до самостійних, неординарних, нетипових дій, тому в ринкових умовах практично всі люди мають бути підприємливими, але це не означає, що всі повинні й можуть бути підприємцями. Діяльнісний компонент передбачає вміння визначити ділову активність, яка характеризує не лише ефективність, а й динаміку розвитку підприємств за ринкових умов, втілює різні аспекти діяльності підприємства, визначається системою таких критеріїв, як місце підприємства на ринку конкретних товарів, географією

ділових відносин, репутацією підприємства як партнера, активністю інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоспроможністю, динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. Ознайомлення з розділами 4. «Національна економіка та роль уряду у її функціонуванні» та 5. «Світова економіка та інтеграційні процеси», що розкривають закономірності функціонування національної економіки як цілого, роль уряду в забезпеченні цієї цілісності та його інструменти впливу на економіку, дозволить усвідомити та критично оцінити важливість міжнародної економічної інтеграції й особистої участі в ній країн світу, формування торгівельних відносин України з іншим світом на засадах гарантування економічної безпеки національної економіки, конкурентні переваги України на світових ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів: запаси мінеральних ресурсів, місце України в системі міжнародних економічних відносин та потребу майбутніх змін, переваги та загрози для національної економіки від глобалізації. Діяльнісна і оцінна освітня компонента результатів навчально-пізнавальної діяльності реалізується також у ході виконання 8 практичних робіт. Практичні роботи є особливою формою, способом і засобом перевірки та оцінювання результатів навчання. Під час виконання практичних робіт удосконалюються навички опрацювання і обробки статистичних даних і фактичних матеріалів, вміння характеризувати і порівнювати економічні явища, виявляти загальні економічні закономірності, встановлювати зв'язки і залежності, робити висновки, складати прогнози, удосконалювати навичка графічної грамотності, розвивати логічне мислення, творчі і підприємницькі здібності, формувати вміння працювати з різноманітними інформаційними ресурсами.

Важливою умовою успіху в реалізації курсу має стати формування нового інтегративного способу мислення

характерного і необхідного для сучасної людини. Інтеграція навчання дозволяє створити психологічний комфорт для придбання учнями знань і для самовираження, розвивати комунікативні якості та загальнонавчальні вміння, підвищувати інтерес до знань, розвивати самостійність користування науково-популярною літературою, збільшити творчий потенціал учнів, розвивати логічне мислення, комунікативні здібності, використовувати різні види роботи протягом уроку, залучати вчителів-предметників до спільної роботи. Особливо увагу варто звернути на інтегрування відповідних тем курсу з математикою та географією – курс «Географічний простір Землі», розділ III «Загальні суспільно-географічні закономірності світу». Не менш популярними засобами, що забезпечать ефективність освітнього процесу стають електронні освітні ресурси, зокрема знайомий серед педагогів як України, так і всього світу, багатофункціональний сервіс LearningApps. Він призначений для розробки, зберігання інтерактивних завдань з різних навчальних предметів, за допомогою яких учні можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню їх пізнавального інтересу. Сервіс LearningApps дає вчителю можливість урізноманітнити урок з будь-якого предмету, у тому числі економіки за рахунок цікавих завдань. Окрім того, передбачається впровадження Національної освітньої електронної платформи, яка стане рушієм суттєвих змін в освітньому процесі та започаткує ринок виробництва українських електронних освітніх продуктів і сервісів, сприятиме формуванню цифрової компетентності учасників освітнього процесу в Україні.

Підсилить економічну компетентність можна використання і реалізація завдань курсів за вибором, перелік яких розміщено на офіційному сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» за посиланням:

<https://drive.google.com/file/d/0B3m2TqBM0APKcmo1Rm84dkh0NWc/view>

«Список навчальних програм, підручників та посібників для закладів загальної середньої освіти, яким надано гриф Міністерства освіти і науки України або схвалення для використання в закладах загальної середньої освіти» (далі-Перелік) включає додаткове навчально-методичне забезпечення, серед яких провідним залишається оновлений курс «Фінансова грамотність» (35 годин та 105 годин) для учнів 10 (11) класів закладів загальної середньої освіти (авт. Смовженко Т. С., Кузнєцова А. Я.), продовжено впровадження в освітній процес курсу за вибором «Основи споживчих знань» та програм, що реалізуються в рамках проекту **«Здоров'я дитини — здорове харчування»** (авт. програм «Здоров'я дитини — здорове харчування» для учнів 3–4 та 5–7 класів А. І. Довгань, О. В. Овчарук, Л. М. Пужайчереда), програма курсу за вибором «Основи енергопостачання та енергоспоживання» (авт. Сафіуліна К. Р.) та програма факультативного курсу «Абетка з основ житлово-комунального управління» (авт. Сафіуліна К. Р. та інш.), що цілеспрямовано реалізують наскрізні змістові лінії.

Пропоновані курси за вибором можуть викладатися за рахунок варіативного компонента змісту освіти для забезпечення пізнавальних і освітніх потреб старшокласників та використовуватись незалежно від обраного профілю навчання й стати актуальними для учнів основної школи.

У 2019/2020 навчальному році за підтримки Міністерства освіти і науки України організовуються і поводяться:

- черговий Всеукраїнський турнір юних економістів, питання якого друкуються в періодичних виданнях
- Всеукраїнський турнір юних знавців курсу «Фінансова грамотність», умови проведення розміщені на сайті ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти».

Суттєву допомогу для підвищення свого фахового рівня та в підготовці до уроків з економіки вчителям надають науково-методичний журнал «Географія та економіка в рідній школі» Міністерства освіти і науки України та науково-методичний журнал «Економіка в школах України», Інтернет-ресурси (наприклад, «Портал споживача» – www.consumerinfo.org.ua, «Державна служба статистики України» – www.ukrstat.gov.ua, «Національний банк України» – www.bank.gov.ua), авторські творчі майстерні учителів.